СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 213. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 12 вересня, 1934.

VOL. XLII. No. 213. Jersey City, N. J., Wednesday, September 12, 1934. THREE CENTS.

СЛІДСТВО НАД ПОЖАРОМ КОРАБЛЯ

НЮ ЙОРК. — Докладні остаточні обчислення втрат у людях через пожар корабля „Моро Кесл", зроблені Лінією Ворда, показують, що в часі вибуху пожару на кораблі було 550 осіб, а саме 318 пасажирів та 232 осіб залоги. З того числа вируталися 224 пасажири, згинули 66, а пропало 28. З залоги жиють 189, а згинули 21. Приватні обчислення деяких новинкарських бюр подають цифри трохи інакше.

Ґенеральні інспектори департаменту торговлі почали вже слідство над справою пожару. Зізнавали наперед командант корабля Вормс та його два найстарші офіцири. З їх зізнань показується, що вони завважили вогонь дуже скоро, коли він щойно загорівся в писарській кімнаті. Командант пробував погасити його хемічними приладами, але за 20 мінут огонь розгорівся до того, що командант зрезиґнував зі своїх заходів та покликав огневу сторожу корабля. Та її він не міг докликатися. За якийсь час прийшов командант сторожі з рапортом, що в середині корабля почався інший огонь, котрий теж не дався вгасити й котрий своїм димом вигнав усіх сторожів з того покладу. Вогонь прокидався в інших місцях і командант тоді казав морякам готуватися спускати лодки, а радіовому операторови велів післати депешу з просьбою ратунку.

Командант не міг пояснити скорого поширення вогню інакше, як тільки здогадом, що вогонь був підложений якимись злочинцями. Командант догадується, що злочинці внесли на корабель горіючі хемікалії та зложили їх у кількох місцях. Яку ціль могли вони мати, він не може догадатися. В подібний спосіб зізнавали інші офіцири команди корабля.

Велика лава присяжних суддів федерального суду збирається починати собі слідство над пожаром корабля, щоби ствердити, чи не треба кого поставити на суд як виновника катастрофи. Один нюйорський пожарник, приміром, котрий був на кораблі, обвинувачує корабельну залогу, що вона зовсім не вміла гасити вогню та не помагала пасажирам діставатися до ратункових лодок.

Тимчасом корабель „Моро Кесл" горить далі, хитаючися на филях океану. Величезні маси народу приїжджають до Асбері Парку, щоби подивитися на румовища корабля. Приїзд відвідувачів підняв бизнес у місті до того ступня, що місцеві бизнесмени задумують зробити з останків корабля свого роду музей, до котрого вступ має бути платний. На кораблі знайдено тіло капітана Вилмота, не діткнене вогнем.

ПРЕЗИДЕНТОВА РАДА РОБИТЬ НОВІ ЗАХОДИ ПОКІНЧИТИ ТКАЛЬНЯНИЙ СТРАЙК.

ВАШИНҐТОН. — Іменована президентом Рузвелтом рада для розсліду ткальняного промислу добилася нарешті конференції з представниками власників бавовняних ткалень.

Юнія ткальняних робітників продовжила на день свою оферту підприємцям почати з ними розмови про закінчення страйку через розємний суд.

Коло 5,000 робітників ткальняних фабрик у стейтах Месечусетс і Ровд Айленд приступили в понеділок до страйку. У Сейлсвилі, Ровд Айленд, прийшло під фабрикою підприємства Сейлс Финишинґ Ко. до поважних заворушень. Депутати шерифа стріляли до робітників, котрі прийшли на масову пікету, і ранили тяжко двох страйкарів. Були теж заворушення в інших місцевостях Нової Анґлії; в них разом ранено коло 50 робітників.

Страйкарі стали вертатись до фабрик у деяких місцевостях на Полудні. Підприємці рахують, що до праці вернулися там 10,000 страйкарів. Юнії кажуть, що страйкарі держаться добре. В місті Гай Понт, Норт Каролайна, Національна Ґвардія покалічила баґнетами 7 страйкарів.

РОЗПІЗНАЛИ БАНДИТІВ, ЯКІ СХОПИЛИ БУЛИ КАНАДІЙСЬКОГО БРОВАРНИКА.

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — Бюро детективів каже, що Джан Лабат, багатий канадійський броварник, розпізнав на образках двох бандитів, котрі схопили були його кілька тижнів тому. Поліція не виявляє ні осіб, ні національности розпізнаних.

ВЕЛИЧЕЗНІ ПОКЛАДИ СОЛИ В „МЕРТВОМУ МОРЮ" АМЕРИКИ.

СОЛТ ЛЕЙК СИТІ (Юта). — Учені обчислили, що дно Великого Соляного Озера, „Мертвого Моря Юти", вистелене 400 мілiонами тон соли. Сіль легко спадає на дно моря й перемінюється на гарні кришталі. Тепер поверхня озера впала на три стопи нижче, ніж вона була колинебудь від часу, як про це держали реєстри.

ЗІЗОЛЮВАВ НОВИЙ ПЕРВЕНЬ.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — На зборах Американського Хемічного Товариства виступив з відчитом Арістід фон Ґросе, котрий заявив, що йому вдалося відділити 91-щий первень. Названо його „протактіній". Має він велике значіння для будови світа та відзначається сильною радіовою активністю.

В РУМУНІЇ ХОЛЄРА.

В Букарешті (Румунія) занепокоєні тим, що в Констанці, над Чорним морем, між тамошньою військовою залогою вибухла холєра. Кілька жовнірів уже вмерли і є всі ознаки, що пошесть буде поширюватися далі.

ДІМ ХРИСТОФОРА КОЛЮМБА.

Ще дотепер не вирішено, де вродивсь і звідкіля походив відомий мореплавець Христофор Колюмб. Одначе в містечку Кальві нема майже ніодного мешканця, який не впевняв би, що Колюмб уродився саме в його містечку. За переказом Колюмб уродився в невеличкому домику, який є тепер напів розвалений і є власністю Анґлійки Бейкер. Управа міста рішила купити цей домик і почались торги з вдовою Бейкер. Вдова домагалася 7,000 франків, а управа міста запропонувала 700 і по довгих торгах купила його. Таким чином дім, де родився Колюмб, перейшов на власність міста.

РАКЕФЕЛЕРОВА ФУНДАЦІЯ ДАРУЄ МІЛІОН УНІВЕРСИТЕТОВИ.

Університет МекҐіл у Монтреалі дістав один міліон долярів дарунку від Ракефелерової Фундації у Ню Йорку. Гроші мають бути зужиті на заснування департаменту неврольоґії.

ВЕЛИКАНСЬКИЙ КІСТЯК.

В Індії, як повідомляють анґлійські часописи, археольоґи попали на людський кістяк, що викликав у науковому світі сензацію. Кістяк, відкритий у провінції Датига біля Юбальпаре, високий 10 метрів. Якщо це правда, то люди, що жили в тих сторонах кількадесять тисяч літ тому, були великанами.

СТРІЛЯНИНА В СКАРБОВОМУ УРЯДІ

В скарбовому уряді в Берестї усенено з посади начальника стемплевого відділу Ґавронського. Чуючися покривдженим, Ґавронський рішив пімститись і з револьвером у руці впав до бюра шефа скарбової палати, Деніцевича, куди зайшов був начальник персонального відділу, Ґжибовський, на чай. Після кількох слів Ґавронський стрілив кілька разів до Ґжибовського, ранячи його в груди і шию. Хотів ще стріляти до Деніцевича, але револьвер затявся і Ґавронський побив його тільки револьвером по голові. На Ґжибовськім переведено негайно операцію, виймаючи кулю, але стан його є грізний.

АМАТОР ЧУЖИХ КНИЖОК.

По антикварнях Парижа ходив один „бібліофіл" і оглядав рідкі, цінні книжки. Одначе ніодної книжки ніколи не купив. Зате антикварі переконалися, що по відході цього бібліофіла пропадають книжки. І тому почали стежити за аматором чужих книжок. Не минуло кілька днів і бібліофіл зайшов до антикварні при вул. Боасі. Негайно повідомлено поліцію, яка арештувала „бібліофіла". Виявилося, що це оперовий співак з Києва, Володимир Слоницький, який продажем крадених книжок заробляв на прожиток.

ЗАБОРОНЕННЯ ЦЕРКОВНИХ ПРОЦЕСІЙ.

З Жовківщини пишуть до „Діла":

З розпорядку папи Пія XI. можуть католики доступити в цьому ювилейному році повного відпусту, якщо в процесії відвідають три церкви, відмовлять приписані молитви і сповнять ще інші вимоги. На основі того, як це зрештою було у звичаю від давніх часів, вірні під проводом своїх душпастирів почали відвідувати в процесійному поході найближчі сусідні церкви. Теперішній жовківський староста, п. Емерик, добачив у таких релігійних походах нарушення закону про збори. Він скликав 19. липня ц. р. деканів, розуміється, тільки Українців, зі свого повіту і велів їм повідомити підвладний клир, що забороняє процесійні походи з одної церкви до другої з нагоди ювилейного року, а тих, що уладжують такі походи. буде потягати до карної відповідальности. Дозволив тільки на обхід місцевої церкви.

Тойсам староста зробив ще й таке: 25 травня запросив до себе оо. деканів свого повіту і подиктував їм розпорядок, яким заборонив у день Зелених Свят, при поминках за поляглих у часі визвольної війни наших вояків, уставляти в церквах могили, катафальки, хрести, в церкві і на цвинтарі, і виголошувати промови, крім проповіди. Тим разом староста не покликувався уже на ніякий закон. Розуміється, що послушні оо. декани без найменшого спротиву сповнили волю старости й обіжником повідомили душпастирів про розпорядок старости. Слід ще додати, що ті обіжники декана доручувала адресатам поліція за зворотним рецепісом. Досі така процедура ніде не була практикована.

Торік з доручення тогосамого старости постерункові повідомляли декотрих душпастирів, що староство заборонило співати Службу Божу в дні 1. листопада за упавших у війні наших вояків, а дозволяє того дня тільки відчитати богослуження.

НА ДАЛЕКІЙ ПІВНОЧІ.

З Порт Чорчил над Годсонським заливом вибралася горстка відважних моряків на невеличкім судні „Папа Пій XI" щоб оплисти полярні береги того моря і видістатися в пролив Бефина, який ділить Ґренляндію й остров Бефина, і там шукати католицького місіонаря о. Базена. Той місіонар виїхав перед чотирма роками до найдальше на північ висунених Ескімосів, щоби проповідувати слово Боже. Від того часу про нього пропала чутка. Остров Інґлілик, куди пустився о. Базен, віддалений від Порт Чорчил 1,140 миль.

ВБИВНИК ДИР. БАБІЯ ПОМЕР.

В ночі на 15. серпня ц. р. помер у вязничному шпиталі у Львові Савчук, що вбив директора української ґімназії, бл. п. Івана Бабія. Терорист, тікаючи перед арештуванням, пробував, як відомо, скінчити самогубством і пострілився тяжко в голову. Перевезений до шпиталю в Бриґідках, боровся ввесь час зі смертю. Всі лікарські зусилля вдержати його при життї були даремними і врешті Савчук помер, залишаючи справу атентату невиясненою.

ПІДПАЛ.

У Скваряві, пов. Золочів, вибухла пожежа, наслідком якої згоріло при сильному вітрі кільканацять господарств. Слідство викрило, що винуватцем пожежі є Григор Ґурський, який підпалив загороду свого кревняка Антона Ґурського з пімсти у звязку з маєтковим спором. Палія арештовано.

СПРАВА ЗМІНИ КАНАДІЙСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ.

На наступній конференції представників домінії і провінцій буде порушене питання зміни канадійської конституції, або Акту Британської Північної Америки. Конференція збереться в Оттаві в жовтні, одначе дата ще не є точно назначена. Головною причиною до дискусії є справа допомоги. Конституція вкладає на провінції обовязок дбати про добробут своїх громадян і відповідно до того були поділені сфери податків. Одначе пізніше домініяльному урядови розширено права на накладання податків із застереженням, що домінія має давати провінціям субсидії. Підчас теперішньої депресії запанувало загальне переконання, що допомога повинна бути ділом домінії і домінія це признавала, приймаючи на себе велику частину допомогової роботи.

КИТАЄЦЬ ОБХОДИТЬ СВІТ.

До Лондону прибув Китаєць Чіонґшіянін, що від пятьох літ пішки обходить світ. Батько обходисвіта помер у Лімі (Перу) і його син постановив відвідати його гріб. Скінчивши прощу, не покинув він мандрувати і власними ногами переміряв здовж і вширш цілу Америку. Тепер перепранився він до Лондону, звідки думає розпочати пішу мандрівку по цілій Европі, Азії й Африці. До рідного Кантону думає він вернутися аж на старість.

НЕРОЗЛУЧНИЙ СТОРОЖ.

Зпоміж 99 монтерів Айфлевої вежі в Парижі жиє тільки один, Ж. Марсей. 14-літнім хлопцем Марсей працював 1887 р. при будові вежі Айфля. Від того часу аж дотепер не покидає її навіть тоді, як дістає відпустку на відпочинок. Репортерови щоденника „Парі Міді" заявив, що на вежі проминула його молодість і тут він умре, не покидаючи її.

ВОГНЕВА СТОРОЖА ВІННІПЕҐУ ПРОДАЛА ОСТАННЮ ПАРУ КОНЕЙ.

Вогнева сторожа Вінніпеґу продала свою останню пару коней, які тягали вози вогневої сторожі півадс снігу або грязюки. Бабі й Ровзі були на службі стації ч. 11 вогневої сторожі 15 років. Тепер вогнева сторожа Вінніпеґу позбулась останньої признаки давньої, передмашинової цивілізації, а Бабі й Ровзі будуть доживати свого віку на фармі.

ТУНЕЛЬ ДЛЯ САМОХОДІВ.

У Парижі збудували другий зчерги підземний тунель для самоходів під бульваром Мекдональд. Тунель збудований такою системою, що самоходи ідуть підземною дорогою, а пасажири поверху. Третій тунель будують у Порт Шампре. Тією системою будуть будувати теж інші шляхи для пасажирів.

СВЯТО ДВАЦЯТИХ РОКОВИН ВИМАРШУ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

ВІДБУЛОСЯ ВЕЛИКЕ ЛУГОВЕ СВЯТО У ЛЬВОВІ З ПОСВЯЧЕННЯМ ЛУГОВОГО ГОРОДУ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — У день двацятої річниці достопамятного виступу в поле першої української військової формації, Українських Січових Стрільців, відбулося в столиці Західньої України велике Лугове Свято. Це свято було сполучене з посвяченням Лугового Городу, який Луг набув на власність. Посвячення городу перепровадив епископ Будка в асисті численного українського духовенства. Епископ Будка виголосив до луговиків і луговичок високо патріотичну промову.

На це свято прибули до Львова кількасот Луговиків з 41 околичних сіл. Під звуки орхестри вони переводили свої вправи, як окремими ґрупами так і спільні. Львівська чета луговичок відзначилася виконаннями своїх вправ під спів „Боже великий єдиний". Чудово й піднесено всі луговики й луговички спільно відспівали на закінчення стрілецьку пісню „Ой у лузі червона калина". Свято закінчилося великою дефілядою всіх луговиків.

ПРИМУСОВІ ДАРИ МОСКВІ.

КИЇВ (Україна). — Місцева преса подає, що комсомольці могилів-подільського району на Винничині відставили цілий потяг ярини та овочів для пролєтаріяту Лєнінґраду. Потяг цей названо назвою XX міжнародного юнацького дня. Його супроводжають до Лєнінґраду пять українських комсомольців, щоб там урочисто передати цей дар Лєнінґрадцям.

Це один з прикладів того, як комуністи тягнуть з України все, що можуть, за ріжними „плянами" і „добровільно" в той час, як сама Україна голодує. Не чути лише, щоб з Московщини щось везли на Україну „за плянами" і „добровільно".

ПРОСВІТЯНСЬКЕ СВЯТО НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — В Рахові відбулося свято десятьліття заснування місцевої філії „Просвіти". Свято відбулося врочисто при значній участи людей. Аматорський гурток з Великого Бичка гарно відограв оперетку „Запорожець за Дунаєм".

НОВІ УКРАЇНСЬКІ УСТАНОВИ НА ЗАКАРПАТТЮ.

УЖГОРОД (Закарпатська Україна). — Пані С. Дністрянська відкрила першу українську музичну школу на Закарпатській Україні. Покищо відкрито лише відділ теорії музики та гри на фортепяні.

Відомий український культурний діяч і книгар з Великої України, Юрій Вищенко (Сірий), відкрив у Мукачеві першу українську книгарню.

СУДЯТЬ ЗА УКРАЇНСЬКИЙ МОЛИТОВНИК.

СТРИЙ (Західня Україна). — Перед міським судом ведеться розправа проти українського священика о. М. Ференца, пароха з Верчан. Його обвинувачують за роздачу шкільним дітям українського молитовника, який був владою заборонений через деякі українські молитви.

Обвинувачений боронився тим, що він не знав про конфіскацію цього молитовника, який видано в 1922 році й продавано ввесь час деканальним урядом. Розправу відложено, поки суд сам переконається, чи дійсно цей молитовник був сконфіскований.

НІМЕЧЧИНА НЕ ХОЧЕ ТІСНО ВЯЗАТИСЯ З АНТАНТОЮ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Німецький уряд катеґорично відмовився підписати так зване „Східне Льокарно", себто новий договір між Францією, Анґлією, державами малої антанти та Німеччиною й Росією про взаїмну ґарантію кордонів і про ненапад одної держави на другу. Німеччина заявляє, що не бачить потреби такого договору, бо вона вже має ріжні договори з окремими державами, яких їй вистарчить.

Зокрема Німеччина не хоче брати на себе ніяких нових зобовязань, які можуть у майбутності обернути її в поле бою, вразі міжнароднього конфлікту на сході Европи. Так пояснюють свою відмову Німці.

ПОЛЬЩА ТАКОЖ НЕ ДУМАЄ ПІДПИСУВАТИ.

ВАРШАВА (Польща). — З урядової преси видно, що польський уряд також не спішиться давати свою згоду на пропозицію Франції, Анґлії і Росії підписати „Східне Льокарно". Польські політики не хочуть, щоб цим договором були знесені всі ті договори з окремими державами, які Польща вже має.

Крім того в Польщі все більше зростає незадоволення з того, що Франція трактує Польщу згори й не ставиться до неї як рівнорядної держави-партнерки. Польща тепер старається здобути признання „великої держави", яку Франція трактувалаб як рівнорядну собі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СОВІТИ У ЛІЗІ НАЦІЙ

Треба рахуватися з тим, що в тім „чеснім" товаристві, яке займається закріпленням і охороною Версайського договору, себто міжнародного розбишацтва, вже так якби дісталося місце й Совітам. Як відомо, Совіти довгими роками представляли Лігу Націй як найбільшого ворога працюючих мас і гноблених народів, а враз із тим намагалися на всі лади дістатись до неї. Це була звичайна крутійська поведінка червоних диктаторів з Москви, для яких усе добре й моральне, якщо воно закріплює їх владу, без огляду на гноблення і поневолення міліонів працюючих. І чи можна надіятися чого іншого від тих, котрі в себе вдома вимордовують міліони людей з розмислом теж тої самої цілі?

Та всежтаки приходиться нам заговорити і про цей випадок з чисто українського боку. І то не тому, щоби в нім було щось несподіваного, нового. Нічого подібного. Ціна, за яку Совіти зможуть стати членом Ліги Націй і дістати постійне місце в Раді Ліги, це той Юдин гріш, за який Совіти вже віддавна продають свої засади, якщо вони їх взагалі мають. Нас продали вони в Ризі Польщі й дали їй вільну руку в грабленню і нищенню Українців на Західній Україні. А тепер пішли ще далі й допомагають Польщі знищити на міжнароднім полі ще й те дрібне право, яке „буржуазні" держави видумали і якого хоч про людське око придержувались, а яке відоме як міжнародня охорона національних меншин. Отсе є те міжнароднє право, яке й американським Українцям давало право звертатись до Ліги Націй і інтерпелювати там у справі гноблення наших братів під Польщею. Не входимо в те, яка була з цього реальна поміч. Можемо тільки ствердити те, що правда, а саме, що всежтаки можна було й цим шляхом висвітлювати перед світом варварства Польщі, доконувані над нами в їхріднім краю. Знаємо теж, що це завжди було дуже невигідне для Польщі, як от у справі відомої польської „пацифікації". І знаємо теж, що Польща на всі заставки пробувала добитися того, щоб таких жалоб Українців Ліга Націй не обговорювала, а щоби вони стали внутрішньою справою Польщі. І отсе аж тепер дістала Польща доброго союзника у своїм змаганню, а є ним Совіти. Новий доказ, що Москва являється завжди природнім союзником там, де йде про нищення українського життя. Доказ цей для нас не є на ділі ніякою новиною і несподіванкою. Це тільки занотування одного випадку більше. Це тільки один доказ більше для тих невірних Томів, які все ще думають про можливість якоїсь допомоги з боку Москви, коли мова про якусь полекшу для українського народу чи його визволення.

О. Б.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ШЛЯХ

Костомарів, пишучи в минулому століттю „Книгу битія", в якій розглядав причини упадку української держави козацької доби, знаходив поміж багатьома причинами також і ту, що, мовляв, Україна має надзвичайно важке ґеографічне положення та лютих, лукавих ворогів. Не має природних границь, ані гір, які замикали б її від ворогів, ані великих рік, чи моря, які відділяли б українську територію від ворожих і тимсамим облегчували б українському народови оборону його держави.

Цей погляд став фатальним для двох українських ґенерацій. На підставі його українська тайна орґанізація—Кирило-Методіївське Братство— в своїй політичній програмі вставила була федерацію України з іншими славянськими народами. Драгоманів був живим втіленням цеї федеративної програми, добавляючи до неї тільки соціялізм. Ось так на шляху свойого відродження українська нація була спаралізована, позбавлена свойого національно-державного ідеалу, зведена на облудний шлях, з якого не змогла повернутись аж до революції 1917 року. Ціла друга половина минулого століття була майже безслідною в розвитку української політичної думки. Українські народні маси дрімали, тільки хвилево поривалися малі ґрупи до боротьби за соціяльні лаштунки. Інтеліґенція варилася в ріжних соціялістичних та демократичних теоріях, намагаючися в цьому перетромфувати самих творців тих теорій.

Наскільки в національно-культурній ділянці були мінімальні здобутки, то в національно-політичній таких абсолютно не було. Тому в часі революції в Росії не тільки Москалі здивовано питали: — Чому вам, Українцям, відділятися від Росії?... Чому якраз тепер?.. Адже сотнями років ви належали до Росії й жили разом з нами! Хібаж не можна й далі жити під одним дахом?" Але такіж запити ставили також і міліони Українців, які не могли збагнути, чому саме треба будувати свою власну державу? Чи не ліпше погодитися на якусь куцу автономію і перевести повністю соціяльну програму разом з Москалями? Так думали й тодішні українські політичні провідники. В висліді наступило те, що українська держава зістала проміняна за право на публичне вживання української мови.

Щойно крівава визвольна боротьба почала будити народні маси з їхнього дрімливого стану та ідилічно-хуторянських настроїв і повернула їх на національний шлях драматичних зусиль, активної політики та отвертої боротьби. Вступивши на цей шлях, нація не тільки віднайшла сама себе; вона відчула свою живучість і, не зважаючи на тяжкі матеріяльні обставини, без порівнання важчі ніж у довоєнних часах, вона творить нові національні цінности, необхідні для успішної боротьби. Все більшою силою напирає вона на своїх ворогів, все більше жваво й безпосередньо приймає участь в активній національній політиці.

Такий теперішній стан надто тривожить усіх тих Українців, які в передвоєнному періоді призвичаєні були говорити, а навіть ділати, як вибранці, як провідники народу. Активність українських мас їх залякує. „Всі політикують", часто заявляють вони на зібраннях та в пресі. Політичний гін народніх мас є еманципацією української національної ідеї, є тим природнім явищем, яке повстало від тої хвилі, коли маси вступили на національний шлях.

В кожному поневоленому народі, від хвилі започаткування ним своєї визвольної боротьби, зустрічаємося з таким явищем. Воно не заникає навіть тоді, коли поневолена нація здобуває свою самостійність. Навпаки, якраз тоді воно набирає ще більшої гостроти, ще більше виявляє себе. Державна нація не тільки приймає активну й безпосередню участь в державній політиці, але вона гостро реаґує на кожну, хочби й найменшу політичну, господарську, культурну, релігійну чи іншу подію. Тільки цим можна пояснити, що в інших народів найменша подія викликає сильну народню реакцію, тоді як у нас навіть до важливого діла ще так недавно годі було заанґажувати більшу скількість населення. Навіть і сьогодня в українському народі ще не маємо того великого напруження, тої максимальної національно-політичної активности, яку бачимо в інших народів і яка нам також є необхідною. Бо тільки своєю активністю нація виявляє своє хотіння та свою ціль, до якої прямує.

Вступивши на національний шлях, нація не може бути пасивною, як у минулому, коли вона зведена була на роздоріже. Її боротьба, це вияв того, що нація бажає здійснити свій ідеал, не зважаючи на всякі зовнішні перешкоди та внутрішні недостачі. Тому нема нині таких побоювань, які були в Костомарова та членів Кирило-Методіївського Братства, чи в бувших політичних провідників до-і-революційного періоду. Хотіння мати свою власну державу заставляє витворювати для цього сприятливі внутрішні обставини й віднайти для майбутньої української держави природні, оборонні границі. Клич внутрішнього національно-політичного обєднання є симптоматичним і многозначним, хоча процес політичної „кристалізації" не пішов ще так далеко, щоби таке обєднання могло стати дійсністю. Бо не можливо перевести політичного обєднання ґруп, яких члени ріжняться між собою не тільки політично-програмово, але й світоглядом. Світоглядова ріжниця є найбільшою перешкодою, яку усунути зможе тільки дальший внутрішній процес розвитку й державно-політичної кристалізації.

Ще так недавно виправдуване й буйно-цвитуче партійництво викликає нині в українському народі погорду. Ще так недавно пропаґовані політичні концепції федерації України з соціялістичною, чи монархістичною Росією, відходять зповільна в забуття, як музейні річи, яких сама поява на нашому національно-політичному овиді є компромітацією нації в часі її боротьби за свою незалежну державу. Такаж сама доля судилась українським політичним партіям. Можливо, що вже найближчі роки принесуть українському народови те внутрішнє поєднання, якого многі міліони нині вже бажають.

Ввесь цей великий внутрішній процес нації був можливий тільки завдяки віднайденю **свойого власного шляху,** який для багатьох Українців старшої ґенерації видається надзвичайно небезпечним і на який вони ніяк вступити не хочуть, бажаючи водночас повернути з нього цілу українську націю, щоб поновно звести її на бездорожа. Якраз ці одиниці старшої ґенерації стоять іще на перешкоді повному нашому внутрішньому обєднанню. Тому треба погодитися з тим фактом, що вони на той шлях ніколи не вступлять й змушені будуть відійти в забуття.

Таке явище є цілком природнє. Українська нація не є ніяким винятком зпоміж чисельних народів. Подібні явища бачимо не тільки в поневолених, але й у державних народів. Коли в нутрі нації наступають внутрішні переміни, то певна частина її членів залишається поза цими змінами; вона не відчуває й не розуміє того нового, що родиться, що все більше потужно проявляється назовні в кожноденному житті одиниць, а далі сотень, тисяч і міліонів. Такого роду основна переміна захоплює собою в першу чергу молоде покоління, яке її принимає, стає її носієм, борцем і реалізатором. „Молодотурки", сербська „Омладіна", ірляндські „шінфейнери" і т. д. все це орґанізації, які були носіями нових ідей, які повертали свої нації на їхній природній шлях. І кожна з цих орґанізацій доконала великого діла для своєї нації, кожна змагала всіми силами і переводити внутрішню реформацію, не турбуючись тим, щоб до своїх ідеалів та плянів приєднати старше покоління. Своїх старших ставили вони перед доконані факти, з якими примушували годитися, а не приєднували їх прóханням, чи розмовами при спільному столі.

Багатьом Українцям не є ще вповні зрозумілим внутрішній процес, який отсе відбувається в українській нації. Вони готові може приняти нове, але не бажають загубити, розлучитися із старим. Вони лякаються глянути на ту грізну дійсність, лякаються приняти справедливу оцінку. Для них приємніше, коли вони самі вифантазовують, що положення українського народу може змінитися при помочі якоїсь чужої сили, чи міжнародніх випадкових змін.

Та понад цим усім внутрішній процес нації йде безупинно вперед. На кожному місці, в кожній більш віддаленій закутині наших земель, по всіх місцях на еміґрації він глибоко пускає свої нові коріні, щоби всеціло споїти українську націю. Щойно тоді наші змагання приймуть більші вияви, щойно тоді обєднана й в одному напрямку скерована сила міліонів доконає великого діла на національному шляху. — („Українське Слово", Париж).

УКРАЇНЕЦЬ ГОЛОВОЮ ГАВАЙСЬКОГО СЕНАТУ

Десь на початках вісімдесятих років минулого століття до Америки втік, ратуючись від поліційного арешту, студент київського університету, Микола Константинович Судзиловський. Він ще в себе вдома змінив своє назвище на Русель. Отак під імям доктора Миколи Константиновича Руселя він жив у Сан Франсіску десь до кінця 90-тих років. Маючи европейську лікарську освіту, він скоро добув собі славу не лише серед славянської еміґрації, але й серед Американців.

Доктор Русель тішився великою популярністю серед населення Сан Франсіска. Між іншим тут у нього виник конфлікт з російським епископом Володимиром, якого Русель, як лікар, обвинуватив у неморальних зносинах з хлопцями його епископського хору, яких він привіз з Росії. Епископ Володимир за це кинув анатему на доктора Руселя. Ця анатема закінчувалася такими словами: „Хай буде людині, що називає себе Миколою Руселем, анатема мараната до дня пришествія нашого Ісуса Христа, і хай буде він переданий у владу Сатани на муку вічну. Хай буде позбавлений права називатися православним християнином".

Не зважаючи на цю анатему, Русель був далі популярний серед Славян у Сан Франсіску, а тимчасом на скаргу Руселя до російського синоду в Петербурзі пішло повідомлення, що анатема епископа Володимира не закінчена. Скоро Русель одержав від оберпрокуратора Святійшого Синоду, Побєдоносцева, особистого листа, в якому той писав, що епископ Володимир божевільний, невідповідальний за свої вчинки й скоро опиниться в домі божевільних. Разом з цим Побєдоносцев просив Руселя, щоб той не звертався до американського суду й не робив неслави російському імени. Епископа Володимира потім [illegible] забрати до дому божевільних, призначили воронізьким вікарним епископом, а потім нагородили ордером „за усердіє".

З Америки довелося йому виїхати тоді, коли Русель та інші особи передали справу аморальности епископа до американського суду. Коли „ґренд джури" зробила постанову про арешт епископа й приведення його до переслухання, то епископ утік з Америки і на тім справа припинилась. Це діялося в 1890 році.

По десятьох роках ми стрічаємо Судзиловського-Руселя на Гавайських островах, як провідника тубильської партії автономістів. Він був одиноким білим, що пройшов до сенату з лісти тубильців під назвою „Кавка Лукіні", що значить „руський доктор". Коли в 1899 році почалась аґітація Американців серед тубильців, щоби вони голосували при виборі до сенату й місцевої леґіслятури на членів партії републиканської, або демократичної, тоді Русель виступив на сцену вже із зорґанізованою ним третьою партією тубильською.

Він розвинув незвичайно жваву передвиборчу аґітацію й у супроводі тубильців обїхав майже всі найдальше заселені пункти островів і скрізь закликав тубильців голосувати на свою власну партію, а не піддаватись аґітації републиканців, чи демократів, які однаково чужі для тубильців. Ця третя партія тоді називалася „незалежниками", або „гомрулістами". Сам Русель кандидував на члена сенату і був вибраний, одержавши в першому сенатському окрузі таке число голосів, що з чотирох сенаторів він був на другому місці.

В свому листі з 5 грудня 1900 року він писав свому приятелеви Е. Лазареву: „Сесія сенату починається в лютому й перед нами стоїть завдання зробити революцію в життю Гаваїв знизу до самого верху в цілому гавайському законодавстві. Тому, що я майже одинокий білий в обох палатах, котрий хоч трохи щось розуміється в техніці законодатних машин цивілізованих країн, то на мені мабуть буде лежати більша частина праці в справі зладження проєктів законів, а тому про літературні та наукові праці тепер годі думати. В інтересах гавайського населення, яке так довго визискували ріжного роду зайди-хижаки, необхідно в першу чергу провести зараз на першій сесії кілька невідкладних реформ. На черзі будуть: 1) Законопроєкт про місцеве самоврядування (Гавайцям остогидло залежати все від „тузів" столиці), 2) Радикальна реформа санітарної служби, 3) Не менше радикальна реформа системи податків, 4) Скасування смертної кари, 5) Поширення кредитів на народні школи й улаштування музичної консерваторії для Гавайців у Гонолюлю (Гавайці дуже люблять спів) і 6) Впровадження норвезької чи якої іншої системи реґулювання продажу алькогольних напитків. Необхідно охоронити Гавайців від систематичного опоювання їх дурманом".

На першому засіданню нового сенату Судзиловського вибрано головою сенату. На цьому становищу він розвинув незвичайно кипучу діяльність на користь Гавайських островів, що стали його новою батьківщиною, та на користь своїх прибраних братів Гавайці, і багато з намічених ним реформ перевів у життя на користь гавайського населення. Отак творчий дух українського діяча проявив себе й на далених островах, де за традицією він став до боротьби за визволення народу зпід гнету експльоатації та політично-партійного гнету.

В. К.

В. В.

ЯК ШЛЯХТИЧ ВИЙШОВ НА ПІМСТІ

(Оповідання).

(6)

Жандарм відійшов і по хвилі до бюра увійшов з Федьом Закотилом, очевидно скованим.

— То ти мене обікрав?! — спитав комісар грізно.

— Мені скорше рука всохла би, як би я рушив яку вашу річ.

Комісар глянув допитливо на жандарма. Сей промовив:

— Ясних доказів на нього нема. Та я провідав, що Федьо Закотило як пішов до старовства на свідка, то до хати вернувся аж вчора. Дома не був цілі три дні. Я зараз погадав собі, що ніхто інший, лиш він обікрав пана комісара. Ще ліпшим доказом є те, що не хоче сказати, де він так довго воював.

— Не сказав? — спитав здивований комісар.

— Не сказав, хоч я, допитуючи, не гладив його по головці.

— Лишіть мене з ним! — сказав комісар.

Жандарм засалютував і вийшов.

— Ти жандармови не сказав, що сидів у мене три добі в арешті? — спитав комісар Федя.

— Не сказав, бо яке йому діло до того?! Се рахунок між мною і паном комісаром.

— А як би суд, не знаючи, де ти був тоді, коли мене обікрали, взяв тебе за злодія? Засудив би тебе на пару літ криміналу.

— Я знав, що пана комісаря будуть слухати як свідка. Я знав, що пан комісар заперечать мою вину, кажучи, що добре знають, де я був тоді, коли злодії господарили у пана комісаря.

— Я таки зараз посвідчу. За ту прикрість, яку тобі зробив жандарм, даю тобі ґульдена. Напийся за моє здоровля!

Комісар всунув срібного ґульдена в руку арештанта і задзвонив дзвінком, що стояв на його столі. До бюра увійшов жандарм.

— То рішучо не він, — сказав комісар до жандарма. — Я знаю, де він був тоді, коли злодій закрався до моєї хати. Здойміть з його рук ланцушки і пустіть на волю!

Здивований жандарм лиш здвигнув раменами і виконав приказ комісаря. Вийшовши на вулицю, Федьо троха не зареготав на ціле горло.

Жандарм слушно й далі не сумнівався, що злодієм, котрий обікрав комору комісаря, був не хто інший як Федь Закотило. З комісарем не сперечався, бо кромі тих трох діб, які Федьо пересидів не знать де, жандарм не мав ніяких доказів. Сам комісар не підозрівав Федя, бо не знав, що й замкнені на ключ двері арешту можна без полишення знаків відчинити.

Арешт Федя і мешкання комісаря були при однім коридорі. По однім боці двері до мешкання, по другім зараз просто них до того тимчасового арешту. Коли комісар відїздив на полювання, то на коридорі говорив про се голосно возьному старовства. Федьо не глухий був. Коли заскреготав ключ, раз в дверях мешкання комісаря, вдруге в дверях коридора, Федьо знав, що, виїжджаючи на полювання в суботу пополудні, комісар вернеться не скорше, як в ночи на понеділок. Може й ще пізніше, бо в понеділок свято. Федь став думати, чи не мож би вихопитися з того арешту.

Оглянув двері. Вони мали два крила. Ляг на череві і став призиратися риґлеви, що всувався в дірку при порозі і не позволяв сего крила відчинити. Замикаючи Федя, його не ревідували, тож свій ножик мав ще в кишени. Сим ножиком став підважувати риґля. Потроха, потроха і підсунув його догори. В келії був стільчик. Приставив його до дверей, виліз на нього і став ножиком горішній риґель підважувати вдолину. Намозолився, на чоло виступив піт, та риґель таки зсунувся. Легенько наляг на двері, вони стали подаватися. Нарешті риґель замку висунувся, оба крила дверей розхилилися. Федьо вийшов на коридор.

Вікно коридора виходило на вулицю. В днину годі було втікати ним. І в ночи не дуже було безпечно, бо через шинок просто вікна і в ночи крутилося там багато людей. Федьо знав, що вікна з мешкання комісаря виходять в сад. Як би в ночи втікав садом, то ніхто не побачив би його. З дверми до мешкання було ще менше клопоту, як з дверми до арешту, бо засунений був лиш долішній риґель.

Федь увійшов до мешкання комісаря. Знав, що ніхто не наскочить на нього, тож загадав за свою кривду пімститися. Став розкидати всі речі, які лиш знайшов у хаті. Спершу кортіло його дещо подерти, дещо подоптати, дещо поломити. Не зробив сего, бо погадав собі, що то був би гріх.

— Вкрасти був би менший гріх, бо хтось таки мав би з того якусь користь, — погадав. — Та красти не буду!

(Кінець буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧУТЛИВІ ДЕСПОТИ.

Судовий процес проти естонського іміґранта, що облив кислотою образ, котрий карикатурував американського президента, розкрив кілька днів тому драматично розуміння льояльности супроти голови держави в демократичній країні.

Тепер приходить з Европи вістка, котра знову показує в драматичний спосіб, як поводяться супроти публичної насмішки над собою головачі держав.

У переділі одного німецького поїзду побачили сатиричний рисунок на ґенерала Ґерінґа, одного з головачів німецького націстичного уряду. Поліція негайно перешукала ввесь поїзд, ревідувала приватні клунки всіх пасажирів, порівнювала письмо пасажирів, і накінець арештувала одного пасажира як виновника.

Цей поступок головачів націзму нагадує нам чутливість інших деспотів, прим. чутливість польського диктатора Пілсудського, котрий у тім часі, як „пацифікував" Українців, казав бити буками Поляків, котрі виступали проти нього. Нагадується чутливість Дольфуса, котрий розпорядками заборняв робити натяки на його низький ріст. Нема вже й що казати про Сталіна, котрий післав усіх людей, які з ним розходяться ідеольоґічно, за границю або на Сибір.

Справді цікава річ, що люди, які поводяться з чувствами інших людей безцеремонно, показуються такими чутливими, коли йде про їх власні почування.

ДРАМАТИЧНЕ ПРОТИВЕНСТВО.

Поведінка ґенерала Ґерінґа відбивається яскраво від поведінки американського президента Рузвелта з карикатурою проти себе.

Американський президент має певно не менше впливу і влади, як ґенерал Ґерінґ. І президент це, а не міністер. І Злучені Держави — держава хоч куди сильніша від Німеччини. І карикатура проти Рузвелта не була підсунена в поїзді, але виставлена на публичне видовище на всім доступній виставі образів. І відносилась вона до дорогої президентови справи, бо до його економічної політики коло відбудови краю, а рівночасно до його жінки.

Та коли хтось — певно якийсь американський ґенерал Ґерінґ — порадив президентови Рузвелтови вжити своєї влади й впливу проти маляря й вистави, президент виразно приказав лишити їх у спокою. Мовляв, вільно мене критикувати, вільно мене й карикатурувати, себто критикувати насмішкою. Мовляв, це належить до звичайних переживань передових людей.

НАВІТЬ Є ДЕСПОТИ И ДЕСПОТИ.

Відбивається нервова дражливість модерних деспотів не тільки від нервової видержливости цього провідника американської демократії, але й від поведінки великих деспотів.

Пруський король Фридрих Великий, ідучи раз по Берліні, побачив громадку людей, зібраних під муром. Він підїхав ближче, щоби побачити, що це таке. Люди розскочилися зі страхом. Король побачив на мурі гризку карикатуру на себе. Його прислужники з запертим віддихом ждали, що король прикаже зробити з плякатом.

„Кажіть прибити його нижче!" — приказав король. „Він прибитий так високо, що люди не можуть його вигідно оглядати".

Так поводився великий король, що поклав основи під велику Німеччину. Він чув, що насмішка над ним не може його осмішити.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Українська справа набирає чимраз більшого значіння. Раз-у-раз приходиться давати тут в Америці ріжні інформації про Україну. Це знає кождий, хто тільки тими справами цікавиться. Особливо важко вивязатися з того завдання тим, що жиють по малих місцевостях, але й не лекше тим, що жиють по великих містах. Ми ставимо домагання до тут народженої молоді, щоби вона інформувала американську пресу та Американців про Україну, але не думаємо про те, звідки та молодь має взяти потрібних до цього інформацій. З усіх боків чуємо нарікання, що брак нам книжок англійською мовою, із яких можнаб дістати відомости про Україну. А чейже таких книжок уже видано немале число, але їх ніде нема. Тому являється прямо конечність, щоби принаймні по великих центрах були зорганізовані нами бібліотеки, в яких малиб ми по можности всі видання англійською мовою, в яких є матеріяли, звязані з українським народом, його минулим і його культурою. Думаю, що навіть при таких організаціях як У. Н. Союз повинна теж бути така бібліотека. З тою справою не треба зволікати. От у такім Ню Йорку, Филаделфії, Шікаґо чи інших більших містах повинна рішучо взяти якась організація ініціятиву в тій справі й таку бібліотеку таки створити. В цій бібліотеці мало би бути можливо все, що появилося друком англійською мовою не тільки в Америці, але й у цілому світі.

А щоби користь з цеї бібліотеки була для загалу якнайбільша, треба би книжки з цеї бібліотеки позичати поодиноким людям, чи товариствам, які хотіли би ті книжки читати.

Умови для позичаючих могли би бути такі:

1. Заки хто зможе позичити якунебудь книжку, мусить зложити одноразову заруку в сумі двох долярів, які опісля можуть бути йому звернені назад.

2. За кожду книжку оплачує позичаючий 3 центи на день, одначе тут не враховується тих днів, які книжка є в дорозі, коли, приміром, позичаючий жиє на провінції.

3. Коли позичаючому треба висилати книжку почтою, то ді почтову оплату до нього покриває бібліотека, а почтову оплату назад, покриває позичаючий.

Очевидна річ, що книжки мусіли би бути повернені в доброму стані, інакше відповідала би за те зарука.

Під теперішню пору, коли діти українських родичів починають інтересуватися Україною, створення такої бібліотеки являється річю доконче потрібною. Чим більше діти тут роджені будуть знати про Україну та про українську справу взагалі, тим більше вони будуть могти щось для України зробити.

Т.

З ПЛАСТОВОГО ПОБУТУ НА ЗАКАРПАТТІ

На 2. Зїзді української молоді. Тиждень у пластовому таборі.

Яких 2 годині перед Мукачевом, під до 12. вночі дістаємо в наш переділ вагону нових співподорожніх: одна або й дві селянські родини з трома малими хлопченятами (7—8 літ). Всі святочно вдягнені; знать і діти вбрані в чудові, по мистецькому виздоблені киптарики. Мовчки придивляються до наших одностроїв.

„Сесе пластуни, не видиш?" — каже старий Гуцул до блакитно-окого хлопчини, що смикає його за червону стрічку на вишиваній сорочці. „Та ви з Праги?"— навязує розмову Гуцул, дивлячись на наші відзнаки, вишиті на одностроях, на яких є слово „PRAHA" й число нашого пл. відділу. „Як увиджу тот наш тризуб, то бим скорше брав окуляри, абим май файно видів", говорить, придивляючись до тризуба на відзнаці. Оповідають, що теж їдуть на зїзд до Мукачева. Дітей навіть спати не клали, бо з вечора треба було вирушити. А чимало людей з їхнього села йде пішки, бо на машину нема грошей.

Годі описати враження зі зїзду в нас, 4-рох пластунок з Праги! Перше величавий похід містом; чималу частину походу творили пластуни й пластунки Закарпаття. Стрункими рядами всі одним кроком... спільно всі — до одної мети!

Після походу, що його ввесь час, усю дорогу вітали тисячі громадянства, йдемо на ділову частину зїзду: слухаємо рефератів. По обіді під монастирем були виступи селянських хорів, орхестр, пластунів і т. ін. Та найліпшою точкою були народні танці під керовництвом відомого балетмайстра А. Кістя, учня славнозвісного Авраменка.

„Ой, як красно! Ой красно!" — увесь час повторювала старенька, вже беззуба бабуся в прекрасному гуцульському вбранню, що стояла між публикою поруч мене. „Щем такого файного не виділа:.. Ой кобим була трохи молодша!... Та никайте, никайте — но!" — в захопленні штовхала мене ліктем!

На другий день ідемо до табору (в Солочині коло Сваляви) разом із провідницею його, сестрою „Паприкою", з якою я вже нераз таборувала. Як радісно витав наш зір річку Пінію, високі смереки й саме таборище! Табор — це цілорічна наша мрія; готуємося до нього вже в зимі. І нарешті ми тут!

Приїхали з кількома пластунками з Закарпаття перші. Є з нами й кілька новичок. Приїхали над вечір, коли вже пізно було будувати. Варимо з товаришкою з Праги для всіх чай, а потім невеличким гуртом сидимо довкола першої ватри, і наш спів, під супроводом ґітари, тихо лине нічною тишею.

А на ранок?

„Гартуймо наш козацький дух!
Юнацьке гасло: воля й рух!"—

співає закарпатське пластунство в своєму гимні. Сокиру, пилу, лопату в руки, менше одягу, а більше соняшного проміння на тіло — так беремося будувати табор. Над вечір солодка втома й на руках мозолі свідчать, що ми не дармували! А скільки задоволення викликає погляд на ряд білих шатер і на все, що зроблене власними пластовими руками! На високій щоглі серед табору лопотить і вилискує на сонці жовто-блакитний прапор. Він ніби підноситься на словах пісні, що долітають до нього...

Перед днем Купала поставили (надїхали інші учасниці, і нас було вже більше) браму. Цілий день ішли приготування до святочної ватри, що її мав улаштувати в цей день наш табор. Ось у цім шатрі роблять лямпіони з зеленого паперу, в іншім — гірлянди з жовто-блакитного паперу; там гурт пластунок плете віночки, а „хор неграмотних" вправляє новозложену жартовливу пісню про сокиру, що загубилася в лісі підчас будування табору... Я переслухую деклямації новичок та готую їх до ритмічних вправ, що вони будуть робити з віночками.

Увечері все готове. В присутності цілого дівочого табору й гостей, команданта й учасників хлопячого табору, запалюю ватру. „Щоб лиш загорілася вуд одного сірника". маю одно бажання. (Престіж пластуна чи пластунки вимагає, щоб ватру запалити одним сірником). Та не мушу боятися: ватра весело розгоряється. Командант проф. В. Бірчак відкриває ватру святочною промовою. Говорить про те, що в давнину наші люди шукали на Купала чарівного цвіту папороти. І ми, пластунство, шукаємо того чарівного цвіту, що виявлений у пластовому законі: любов до всього рідного, лицарськість і почуття обовязку. Та ми щасливіші від наших прабатьків, бо наша золота квітка цвите, де лиш є справжнє пластунство. А найбільше цвите вона якраз у пластовому таборі.

Наша програма мала 12 точок; були між ними й веселі й поважні. Найбільше успіху мав „хор неграмотних" під диригентурою сестри Ріпки. Усіх вчарувала майстерська гра на скрипці одної пластунки-вчительки*). Нашу програму публика нагородила рясними оплесками.

Кожна пластунка дістала лямпіон із свічкою в середині й усі, з піснею, рушили до річки. Зелені лямпіони світили в нічній пітьмі, як якісь дивовижні жуки. Пластунки пускають на тихе, темне плесо річки ріжнокольорові віночки, запаливши на них свічечки. Річка з відблисками зелених лямпіонів здовж берега й з освітленими віночками, що відпливають усе далі й далі, творить справді фантастичний і прекрасний образ.

День за днем лине в таборі, як бистрий птах. Минув тиждень чарівного життя на рідній землі й у такім рідним, близькім товаристві. Та мене манила мандрівка в гори, на запашні полонини й у дрімучі, співучі закарпатські ліси. На певний термін хотіла поспіти на місце, де мала бути наша стріча. Для мало котрого пластуна має слово „стріча" стільки чару й глибокого змісту, як для українського, коли зважимо поширеність ідеї Пласту серед нашої молоді й кордони, що нас розділяють...

Прага, серпень 1934.

Полтавка.

*) Оповідала мені багато цікавого зі своєї практики сільської вчительки на Закарпаттю. Так післали її вчити в одно село, де передтим учив Москаль. На першій годині співу каже дітям заспівати кілька пісень на власний вибір, щоб так почути, що діти знають й люблять співати. „Барабан громко бє, наша рота стройко йде!" — починають усі враз співати. Розпитує їх, що в тій пісні говориться. Ще так-сяк пояснили їй перше речення, а другого вже ніхто не тямить переказати. Лиш одна дівчина каже, як вона то розуміє: „Рота — тото писок, пані вчителько!".

До вязниці прийшов на інспекцію делеґат міністерства справедливости.

— Чи ви вдоволені з харчів? — питається одного вязнів.

— Так, — відповідає вязень.

— А відбувається все справедливо? Чи не дістає часом один вязень великий шматок мяса, а інший вязень малий шматок мяса?

— Ні, відповідає вязень — всі дістаємо малі шматки мяса.

Два листи.

„Любоий приятелю! Чи ти жиєш іще, чи ти помер? Коли ще жиєш, то пришли мені тих двіста долярів, що я тобі позичив іще тамтого року в місті".

„Любий друже! Я вже помер! Щиро здоровлю тебе твій приятель Богдан".

ГОЛОСИ ПРЕСИ.

ОСЬ ЯК ВОНИ ОПІКУЮТЬСЯ ДІТЬМИ.

Харківська ґазета „За Комсомольськоє Просвещеніє" подає такий опис дитячого літнища в Кримі, в місті Алушта:

> В Алушті, в татарській школі можна було помістити 200 дітей, а оселя числила 450. Багацько дітей живуть на подвірю. Вода в криниці школи неможлива до вжитку, але її дають дітям.

Крім того ще в дописі говориться, що за час подорожи з Харкова до Алушти до шпиталю відправлено 15 дітей, які занедужали від невідповідного їдження та пиття в дорозі.

Тут годиться пригадати, що в Алушті є багато розкішних віль ріжної бюрократії та аристократії з царських часів. Ті вілі тепер занимає комуністична аристократія та бюрократія, а діти бідних родичів містяться так, як описано тут.

ПРАВДИВЕ ЛИЦЕ КОМУНІСТИЧНИХ САТРАПІВ.

Зприводу чистки на Кримі московська ґазета „Правда" дає між іншим таку характеристику одного „вичищеного":

> В евпаторійському районі директор совхоза Іванцов продавав на базарах продукти, пиячив, спроневірив 57,000 рублів. Грабував харчові продукти й присвоїв собі 20,000 рублів.

Про сотки й тисячі таких „ідейних" комуністичних адміністраторів пише комуністична преса. А скільки ще є таких, про яких не пишуть?

ТАК, ЯК ЦАРСЬКА РОСІЯ.

Царська Росія обмосковлювала українські міста, насилаючи туди цілі хмари урядників з Московщини. Тієї саме засади тримається й Польща. Ось у Польщі рознеслася чутка, що нібито мають скасувати станиславівську дирекцію залізниць. З цього приводу краківський Курієрок пише між іншим:

> Приступаючи до ліквідації одного чи двох відділів дирекції в Станиславові, міродайні чинники повинні впершу чергу числитися з ролею, яку відогравала ця станиця й відогравати́ме на терені Станиславова — міста, в якому польський стан посідання супроти сільського господарського становища українських елементів дуже часто ворожий державі, є дуже сильно загрожений. Зате залізничі урядовці становлять у Станиславові найбільше рухливий у праці елемент на всіх ділянках для добра держави.

Отже польонізація українських міст на українських землях під Польщею є одним з головних засобів польонізації цілого українського населення. Це Українці мусять завжди добре знати й памятати та цьому протиділати всіми доступними їм способами.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ „ПРОСВІТИТЕЛІ".

Харківська ґазета „Комуніст", даючи огляд становища освіти на радянській Україні, між іншим пише:

> На 140,000 учителів тільки 81 тисяч мають відповідну освіту й підготовку бути вчителями. 50 тисяч учителів мають тільки покінчену народню школу, а 9 учителів не мають навіть покінченої народньої школи. На 47 тисяч учителів середніх шкіл трицять тисяч не мають вищої освіти.

Чого можуть навчити такі вчителі, про яких „Комуніст" пише далі, що один управитель школи зробив 33 правописні помилки, а другий 31 і т. д., лише на одній сторінці зшитку?

ОГИДНЕ ЛЬОКАЙСТВО.

Можна служити звичайним льокаєм, зберігаючи свою гідність. Але політичне льокайство звичайно є завжди огидним. Ось льокаї з польського двотижневика, що виходить на Волині, „Волинь", пишуть про польсько-українські відносини так:

> Волинь є яскравим доказом, що питання реалізації аспірацій українського громадянства в межах польської держави є чимсь більш реальним і дуже істотним, але для осягнення того стану річей мусить скорше повстати в українському громадянстві здорова й чесна опінія, котра без застережень поставиться проти демаґоґії й деструкції у власному суспільстві.

Для формування тієї „здорової опінії" Польща утворила каторгу в Березі Картуській.

В. К.

ЗА ОДИН ГРІШОК...

Пятьдесят літ прожив мій сусід Гарасим Тичка, прожив чесно, тихо, скромно — і був би так і помер і світ був би не довідався про нього, якби не одна пригода.

Це було так.

Повів мій Гарасим свиню на торг. Ех, то була раз свиня! Пан учитель того села вирахував раз, що Гарасимова свиня за два роки життя зїла з 400 злотих ріжних віктуалів! І Гарасим і Гарасимиха і вся челядь Гарасима два роки гірко бідували і цю свиню годували... Мало не плакала Гарасимиха, як свиню на віз брали... Добра була свиня, не якбудь кормлена...

Але я не про свиню хочу розказати, а про Гарасимову пригоду. Вивів то, бачите, Гарасим свій дорібок на торг, тай не довго чекав. Прийшли згінники, накричали на Гарасима, всунули в руку аж 50 злотих, ще додали 50 ґрошів за посторонок. — Тай навіть не отямився мій сусід — коли свині не стало. А він думав взяти більше — так хоч 150, Гарасимиха вже навіть поділила суму — а тут маєш! Якось так — ні продав, ні видерли... Завинув Гарасим гроші в хустину, сховав за пазуху тай почвалав на ринок.

А там людей, Господи! Сказано — річний ярмарок. Поприїжджали купці аж з Перемишля. Галас, крик, квік, накликування. Самі чужі люди — Гарасимови аж сумно. Денеде мигне знайомий чоловік — на такій чужині Гарасимови видається як свояк. Знайшов Гарасим одного, тай прийшов до його фіри.

— Ви, куме, ще довго? — питає.

— А ще забавлю з годину. Пішла стара гусака продати. Ви тут зачекайте коло фіри, а я піду між будки.

Чекає Гарасим — тай вкучилося йому. Згадав свою свиню. Подивився за пазуху — гроші є. Пятьдесять грошів відложив окремо.

„Ану, думає собі Гарасим, стара не буде знати за тих пятьдесять ґрошів. Як кум прийде до воза, перейду на бойлик.

За хвильку прийшов кум, а Гарасим пішов до найближчої „трактієрні". Положив пятьдесять ґрошів на стіл і каже:

— Для мене одну моцну!

Випив.

— Чи буде ще одна? — питає.

— Буде! — шинкар каже.

Випив ще одну. Закусити вже нема чим, але Гарасимови за тим не дуже. Чув, що в голові йому стало веселіше. Він вдарив кулаком до стола і гукнув на ввесь голос:

— А я нині свиню продав!

Шинкар каже:

— Ни? А мені що до того?

— А то, що мене оциганив! Я пятьдесять злотих за таку свиню взяв? А недочекане ваше!

І він вийшов, гримнувши дверми.

В тій хвилі якийсь огрядний купець підходить до нього і питає:

— Слухайте, ґаздо, чи не маєте ви розміняти пятьдесять долярів?

— А ви що за такий будете?

— Слухайте — мені треба дрібних грошей, а ту ніде нема банку. Як маєте — то заробите.

— Пятьдесять долярів? Ба, то як?

— Пятьдесять долярів — то є 260 злотих. Я вам дам за 250 — маєте?

— Йди, дурний, хочеш мене оциганити? Не на такого натрафив! О, розуміється! Він не трафив на дурного! Гарасим ошукатися не дасть!

Купець аж засичав.

— Ов, що я тепер зроблю!... Мені треба — як на заріз — пятьдесять злотих... Знаєте що? — каже раптом до Гарасима.

— Ба?

— Я вам лишу пятьдесять долярів, а ви дайте на хвильку пятьдесять злотих. Як тільки дістану, зараз вам принесу. Тільки, біймеся Бога, щоб ви де не втекли, бо я би мав велику страту.

Тепер Гарасим подумав добру хвильку. І раптом у його серце всінулася лиха думка.

„Як дам пятьдесять злотих за 50 долярів, то напевно не ошукаюся. А як ви всі нас циганите, то не шкодить, як і вас хлоп з раз ошукає... І він витягнув гроші і гукнув:

Давай!

Купець витягнув 50 долярів і вже хотів давати, але здержався.

— Ей, боюся... Ануж я вас не побачу?

— Та чого ні! Я тут буду чекати. А сам собі подумав:

„Будеш мене видів, як своє вухо"...

Купець дав переконатись. А-ле щойно тоді дав доляри, як Гарасим дав йому злоті.

— Ну, то чекайте тут...

Гарасим постояв хвилинку, а потім з бючим серцем зачав утікати. Поміж вози, поміж людей, він дістався аж на гостинець. Тут допера оглянув добре доляри.

І застогнав, якби його різали: це був звичайний папір! З одного боку були намальовані доляри, а з другого реклама: „Найлепей купіш в склепе Хаєс і Сп".

Пізнім вечором приволікся Гарасим Тичка до хати. І не мав що сказати жінці — так що врешті другий раз згрішив, бо збрехав:

— Знаєш що, Марино... Наша свиня на дорозі здохла...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Виказ жертв 11-го відділу ОДВУ.

У своїм часі заряд 11-го від. ОДВУ роздав пушки своїм членам, котрі складали що дня один цент на визвольну боротьбу. Зложили: К. Миронюк $1; В. Ґречин $3; І. Лантвіт $2.29; Й. Городняк $1.18; Романчук $2; А. Лагавчук $2; Анна Самсон $2.50; А. Луців $1.65; П. Феник $2; Жеребецька $1; В. Ґельнер $1.50; Я. Гутак $1.25; Т. Дутчак $4.87; Й. Чипіль $1.87; П. Липка $2.89; П. Гнатів $1.49; Поліщук $1.27; Ф. Баран $2.56; І. Поселужний 75 ц.; Т. Чоп 60 ц.; Г. Перитиль $2; І. Бабинець $1. Разом $40.76.

З нагоди Великодних Свят зложили жертву отсі: Я. Пшик $2; В. Цигилик $2; С. Грабовський $1; С. Мельник $1; Я. Гутак $1; Г. Цап 50 ц.; К. Миронюк 50 ц.; П. Гнатів 50 ц.; К. Малярський 50 ц.; І. Малярський 30 ц.; по 25 ц.: М. Савчишин, Макарук, І. Бойчук, А. Барановський, І. Чайка, Ф. Баран, Г. Цап; С. Костюк 20 ц.; П. Пушик 20 ц.; С. Росиновський 15 ц.; М. Савчишин 10 ц.; І. Васенда 10 ц.; Ю. Ленчук 10 ц. Разом $12.05. С. Романчук зібрав $8.50. Зложили: по $1: С. Романчук, І. Гудима, А. Москаль, А. Галущак; Г. Олекса 75 ц.; по 50 ц.: Бутинський, Г. Лакомський, А. Лагавчук, А. Самсон, Е. Бошкевич, В. Ронів; по 25 ц.: Л. Костюк, С. Гнатів, І. Бекич.

Громадянка Гельнер зібрала $3.50. Зложили: по $1: В. Гельнер, Д. Гула, І. Петровський; В. Гмот 50 ц.

На зборах 11-го відділу ОДВУ зложили жертву: по $2: В. Гельнер, В. Цигилик, Я. Гутак; по $1: К. Мартинюк, І. Журат, М. Сітницький, В. Дробоцкий, С. Мельник, В. Хоміцький, С. Грабовський, Ф. Стефанів; по 50 ц.: С. Романчук, Я. Пшик, Т. Копка, Ф. Баран, С. Перестюківна; К. Миронюк 25 ц. Разом $16.75.

Разом всіх жертв зібрано $81.56. З тої суми вислано до Центральної Управи ОДВУ $53, на 4-му зїзді ОДВУ жертва $25. Разом $78. Осталося в касі $3.56.

Управа 11-го від. ОДВУ.

— Дивитеся на мене наче на божевільного!

— А ви читаєте мої думки.

— Чуєш, хлопче, чому ти втік від мами? Може хотіла бити тебе?

— Ні, чесати.

ЩО РОБЛЯТЬ ОГОЛОШЕННЯ.

Коли хтось починає оголошуватись,
Хтось починає купувати;
Коли хтось починає купувати,
Хтось починає продавати;
Коли хтось починає продавати,
Хтось починає виробляти;
Коли хтось почине виробляти,
Хтось починає працювати;
Коли хтось починає працювати,
Хтось починає заробляти;
Коли хтось починає заробляти,
Хтось починає купувати.

Це є ланцюх слів, так би сказати, без кінця. Коли якийсь торговець не оголошується постійно, то він тимсамим ломить ланки в цьому безконечному ланцюху.

Колиб наші бизнесмени оголошувались у своїх часописах (а не в чужих) постійно, то певно наше громадянство знало би більше про них і тоді не булоб непотрібних нарікань, що ми не купуємо у своїх, або не підпираємо своїх бизнесменів, а тільки йдемо до чужих. Отже через оголошування в своїх часописах ми тільки підпираємо самі себе, але також даємо знати про себе, що в такому й такому то місті є український бизнесмен, до якого Українці повинні заходити по всякі закупни. Інші нації так роблять, що перше йдуть до свого, а коли не можуть дістати у своїй крамниці того, що їм потрібне, то щойно тоді йдуть до чужого. Отже і ми, Українці, повинні таксамо робити, що першество мають свої українські бизнесмени, а тільки в дуже конечному випадку йти до інших. І колиб ми це робили, то можемо бути певні, що наші бизнесмени не мусять покладати надії на інші народности. Ми певні, що тоді і наші бизнесмени змушувалиб компанії, які їм продають свої продукти, оголошуватися в наших часописах. Таким способом ми моглиб дати своїй пресі ліпше забезпечення, а преса зі своєї сторони моглаб краще на своїх сторінках реклямувати своїх бизнесменів і таких, що піддержують її.

Адміністрація „Свободи".

Судя: Обвинувачений, ви жонаті?

Обвинувачений: Ще ні, та колиб пан судя знали яку багату дівчину...

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЕМПБЕЛ, О.

Українець директором Гай-скулу.

М. Ф. О'Мелон зістав назначений директором „Меморіел Гай Скул" в Кемпбел, О. Треба підністи, що п. О'Мелон уродився в Галичині, Україна. Його родичі є Українцями. Сам він відвідав Европу і рідний край, як теж цікавиться українськими справами й українським життям в Америці. Вибився на свое становище своєю витревалістю і талантом. Це молода людина, бо має всього 30 років.

МІКІЗ РАКС, ПА.

Віче Боєвої Організації.

В неділю, дня 19. серпня, наша громада мала честь привитати в Українськім Н. Домі головного представника У. Б. О., п. Омеляна Грибівського. Віче відкрив гр. Андрій Гадьчак, привитавши всіх присутніх, покликав гр. Василя Рудавського на секретаря віча. Головний реферат виголосив п. Омелян Грибівський. Бесідник наперед пригадав, як то він був в нашій громаді перший раз, а опісля його описав в „Українських Щоденних Вістях" якийсь робкор, що головний представник У. Б. О., п. Омелян Грибівський, веде завзяту боротьбу проти українських робітників разом з польським диктатором Пілсудським. Хто був на вічу цього разу, той міг сам переконатися, хто робить угоду з Пілсудським. Чи не зробили большевики угоди з Пілсудським? І чи не заключили договору большевики з Польщею, щоби поневолити український нарід?

Далі бесідник згадав про голод під большевиками на українській землі, молоком і медом текучій. Хто причинився до того, що український нарід вимирає з голоду? Хто, як не большевики? І через що? За те, що український нарід відмовився послуху всякій большевицькій зграї, бо панщину вже давно знесли в цілім світі, а большевицька зграя і польська шляхта ще думає, що заведе примус, що кождий український селянин буде годувати їх своїми руками і ще буде слухати й покланятися. Дальше п. О. Грибівський згадував про соціялістів, котрі говорять, що У. Б. О. взята від диктатора Мусолінія. На ділі програма У. Б. О. взята з кривавих букв українського народу, котрий не потребує нічиєї помочі й ласки, бо український нарід сам своєю силою вибоpe собі Вільну, Свобідну і Незалежну Українську Державу.

На закінчення віча говорив ще о. Д. Кульматицький, котрий подякував всім присутним і закликав всіх присутних до жертв на У. Б. О. Вибрано комітет до завязання відділу Української Боєвої Організації, і віче закінчено гимном „Ще не вмерла Україна!"

В. Рудавський, секр. віча.

Добре йому так!

В ночі подибав поліцай на вулиці чоловіка підчас зливного дощу.

— Погана погода, правда?

Колиж за годину вертався, той чоловік усе ще стояв на тому самому місці.

— Що з вами? — питається поліцай.

Чоловік показав на дім, у якому було освітлене всього одно вікно:

— Моя жінка ще не спить, — не можу ще вертатися до дому!

Дуже слаба матерія.

Вже підстаркувата артистка була дуже огірчена в товаристві з причини спліток, які поширювали про її життя.

— Про мене говорить собі за мене, що хочете, — закінчила. — Я закриваюся проти кленет моєю чесністю.

Олександер Діма, письменник, щоб був при цьому, глянув на артистку значучо та сказав:

— Я радив би вам закриватися тепліще. А то інакше можете перестудитися.

У ворожки.

— А що мені далі кажуть карти?

— Кажуть, що стрінете багатого мужчину, закохаєтеся в цього та поїдете з ним по щлюбі до Італії.

— А чи можете мені також сказати, що на це скаже мій чоловік? — спиталася пані ворожки.

— Подумайте, каже Скоблик товаришам у каварні, нині я їхав автобусом, а на вулиці я лишив мого пса, щоби біг за автобусом. Нараз мені на вулицю впала люлька. Коли ж ми зупинилися на третій стації, добіг задиханий мій пес і подумайте, що йому звисало з рота?

— Певно ваша люлька, — відповіло нараз усе товариство.

— Ні — язик!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

АЙРОНДЕКВІТ, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 14-го вересня, точно в 7:30 ввечір, в Укр. Галі на Норт Ґудман. Проситься членів прибути на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 234, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний місячний мітінг відбудеться в пятницю, 14 вересня, в годині 7:30 ввечір, в галі У. Н. Дому, 214-16 Фултон вул. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Пригадується, що кождий член має зложити цього місяця одного доляра, тому кождий нехай на це приготується. Члени, котрі ще не перейшли зі тсарого рода обезпечення на новий, нехай принесуть грамоти на мітінг і підпишуть аплікацію на зміну. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости. Нові кандидати, котрі хотіли б стати членами Тов. і У. Н. Союза, нехай зголосяться до уряду. Батьки, котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, нехай впишуть на тім мітінгу. — В. Вітушинський, пр.; М. Генега, кас.; К. Пілат, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запорозька Січ, від. 385, повідомляє всіх членів, що трикватральний мітінг відбудеться 16-го вересня, по Сл. Божій, в церковній галі. Важні наради, тому обовязком є кождого члена бути присутним. — П. Гресько, пр.; Н. Дмитрук, кас.; О. Козак, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира Вел., від. 179, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінг відбудеться 16-го вересня, в годині 1-шій пополудни, в У. Н. Домі, 1523 Гікори вул. Проситься всіх членів прибути, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени нехай вирівнають свої вкладки та загальні кари, бо в противнім разі будуть суспендовані. Родичі, котрі мають діти, повинні вписати до своєї організації У. Н. Союза. Неявившийся на мітінг член підлягає карі, яку собі члени ухвалили на мітінгу. — Мих. Тиліович, пр.; Мих. Стеців, рек. секр.

СВІТОВА ВІЙНА ДВАЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ. — 24. СЕРПНЯ. — НІМЦІ ОБІЦЯЮТЬ ПІДТРИМКУ УКРАЇНЦЯМ. (43)

OSTEND ANTWERP MALINES BRUSSELS LOUVAIN LIEGE LILLE MONS NAMUR CHARLEROI NEUFCHATEAU MEZIERES SEDAN FRANCE GERM Paris

8/24 © 1934 by United Feature Syndicate, Inc.

Британські військові авторитети признали, що німецька армія показала себе подиву гідною зі сторони своєї організованости та боєздатности. Вона блискучо виконала свою операцію по захопленню Бельгії й тепер уже ширшим фронтом виходила на француську територію. Франція опинилася безпосередньо під загрозою німецької навали. Ситуація ставала дуже поважною для всіх антантських армій. У Берліні український представник відбув нараду з представниками німецького уряду та генерального штабу. Там він подав їм етнографічну мапу України і зясував українські державницькі аспірації. Німці обіцяли вплинути на Австрійців, щоби припинено переслідування Українців.

В Східній Прусії російська армія під командою генерала Ренненкампфа широким фронтом вдерлася на німецьку територію. Тут російська регулярна армія показала себе також добре зорганізованою й відважною. Сильним напором російська армія змела всі перепони, які вона стрінула на свому шляху. Прорвавшися через систему заслони колючих дротів. Росіяни почали поспішно наступати в глибину Прусії, викликаючи тим паніку серед мирного населення.

На Далекому Сході японська воєнна флота вела свої операції проти Німців у Кіо-Чао та Цінґ-Тао. Це були головні кріпости й порти, які Німеччина тримала в своїх руках на китайській території, щоб, опираючись на них, провадити там свою торговельно-економічну політику. В іншому місті на Шанґтунському півострові Японія почала висаджувати свою сухопутну армію, щоб атакувати кріпости цих портів з суходолу. Японська воєвничість усе зростала.